

Mechanika Kwantowa III rok

zestaw 5 na dzień

8.11.2021. poniedziałek 14:15, sala A-2-07

2.11.2021. wtorek 14:15, sala A-2-01

1. Obliczyć iloczyn

$$(\vec{a} \cdot \vec{\sigma}) (\vec{b} \cdot \vec{\sigma}),$$

gdzie $\vec{a}$ i $\vec{b}$ są dowolnymi wektorami, $\vec{\sigma}$ są macierzami Pauliego.

2. Elektron jest w stanie spinowym opisywanym dwuwymiarowym wektorem zespolonym (spinorem) $\chi = (\alpha, \beta)$ w standardowej reprezentacji, w której σ_z jest diagonalne. Stan ten jest znormalizowany

$$|\alpha|^2 + |\beta|^2 = 1.$$

Jakie jest prawdopodobieństwo $P_y(1/2)$ uzyskania wyniku $\hbar/2$ przy pomiarze s_y ?

WSKAZÓWKA:

Pokazać, że wartości własne s_y równe są $\pm\hbar/2$ i znaleźć odpowiadające im wektory własne. Następnie rozłożyć χ w bazie tych wektorów własnych, współczynniki tego rozkładu są amplitudami prawdopodobieństwa uzyskania w wyniku pomiaru s_y odpowiedniej wartości własnej.

3. Dla spinora z poprzedniego zadania, który ma postać:

$$\chi = \begin{pmatrix} \alpha \\ \beta \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} \cos \theta/2 \\ e^{i\phi} \sin \theta/2 \end{pmatrix}$$

obliczyć tzw. wektor polaryzacji

$$\vec{P} = \langle \chi | \vec{S} | \chi \rangle = \chi^\dagger \vec{S} \chi,$$

gdzie $\vec{S}$ jest operatorem spinu. Wyrazić $\vec{P}$ jako funkcję kątów θ i ϕ .

4. W fizyce oddziaływań fundamentalnych do klasyfikacji cząstek wprowadza się pojęcie izospinu. Izospin jest liczbą kwantową o własnościach – jeśli chodzi o składanie – takich jak spin czy moment pędu. Stany numerujemy wartością t całkowitego izospinu i t_3 :

$$|t, t_3\rangle.$$

Cząstki π stanowią triplet izospinowy

$$|\pi^\pm\rangle = |1, \pm 1\rangle, |\pi^0\rangle = |1, 0\rangle$$

natomiast nukleon dublet

$$|p\rangle = \left| \frac{1}{2}, \frac{1}{2} \right\rangle, |n\rangle = \left| \frac{1}{2}, -\frac{1}{2} \right\rangle.$$

Znane są także stany wzbudzone nukleonu rezonans: Δ

$$|\Delta^{++}\rangle = \left| \frac{3}{2}, \frac{3}{2} \right\rangle, |\Delta^+\rangle = \left| \frac{3}{2}, \frac{1}{2} \right\rangle, |\Delta^0\rangle = \left| \frac{3}{2}, -\frac{1}{2} \right\rangle, |\Delta^-\rangle = \left| \frac{3}{2}, -\frac{3}{2} \right\rangle$$

lub rezonans N^*

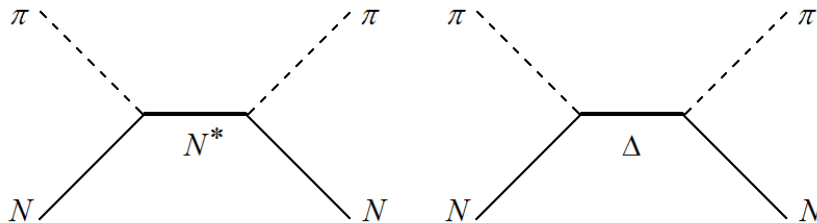
$$|p^*\rangle = \left| \frac{1}{2}, \frac{1}{2} \right\rangle, |n^*\rangle = \left| \frac{1}{2}, -\frac{1}{2} \right\rangle.$$

Rozważmy reakcje rozpraszania cząstek π na nukleonie:

$$\begin{aligned} \pi^+ p &\rightarrow \pi^+ p \\ \pi^- p &\rightarrow \pi^- p \\ \pi^- p &\rightarrow \pi^0 n \end{aligned}$$

Izospin jest zachowany w oddziaływaniach silnych odpowiedzialnych za podane wyżej reakcje.

Rozpraszanie π -nukleon może zachodzić poprzez uformowanie rezonansowego stanu pośredniego, tak jak pokazano to na Rysunku 1:

Rysunek 1: Rozpraszanie cząstki π na nukleonie. Amplituda jest proporcjonalna do współczynników Clebscha-Gordana opisujących złożenie cząstek stanu początkowego na stan pośredni, a następnie rozpad tego stanu pośredniego na stan końcowy.

Obliczyć stosunki przekrojów czynnych na podane wyżej reakcje przyjmując, że zachodzą one albo poprzez uformowanie rezonansu Δ albo N^* .

WSKAZÓWKA: Mając dany stan początkowy w powyższych reakcjach, zastanowić się, jak wygląda amplituda prawdopodobieństwa otrzymania stanu pośredniego, a następnie otrzymania danego stanu końcowego. Przekrój czynny jest proporcjonalny do kwadratu amplitudy. Odpowiednie współczynniki Clebscha-Gordana proszę odczytać z tablic.